

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^E JAARGANG

WOENSDAG 28 AUGUSTUS 1940

No. 1284

COMMISSIE VAN REDACTIE:

J. G. Koopmans; P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen
en F. de Vries.

Secretaris van de Redactie: M. F. J. Cool.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-W.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20,— per jaar. Buitenland en koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de Redactie.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van advertenties: Nijgh en van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening Nr. 145192. Adres te Rotterdam: Erasmushuis, Tel. Nr. 31696.

INHOUD:

Blz.

Internationale geldproblemen door Prof. Mr. Dr. C. M. Verrijn Stuart	526
Vergoeding van oorlogsschade in verband met molest-risico-verzekeringen door Dr. Ph. B. Libourel	529
De Rijksmiddelen over Juli 1940	532
Aanteekeningen.	
De vooruitzichten voor den graanoogst in 1940 ..	533
Overheidsmaatregelen op economisch gebied	533
Maandcijfers.	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	535
Statistieken.	
Bankdisconto's — Geld- en Wisselkoersen — Bankstaten	535-536

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Met betrekking tot de wisselmarkt constateerden wij reeds eerder, dat dit begrip steeds minder beteekenis krijgt als gevolg van de voortdurende verdere uitbreiding van het clearingverkeer. Een tweetal nieuwe clearingen werd deze week afgekondigd, t.w. met Zuid-Slavië en met het Protectoraat Bohemen en Moravië. Beide clearingen worden op dezelfde wijze als die met België geleid over de Nederlandsch-Duitsche clearing, althans voor de vereffening van nieuwe transacties. „Oude” schulden worden vereffend in een afzonderlijke rechtstreeksche clearing.

Terzake van ons clearingverkeer verdient één punt bijzondere vermelding. Alle na de invoering der Deviezenverordening ingestelde nieuwe clearingen zijn geformuleerd als autonome maatregelen, door aanwijzing van de betrokken landen als land in den zin van art. 4 der Wet-Internationaal Betalingsverkeer 1934. Tot voor kort was het begrip autonome clearing identiek aan éénzijdige clearing, waarbij derhalve de instelling van de clearing geen andere strekking had dan om te vermijden, dat Nederlandsche debiteuren naar het betrokken land zouden betalen, terwijl onze crediteuren „ongedekt” zouden blijven. Dit werd bereikt door onze debiteuren te verplichten in een fonds te betalen, dat ter beschikking werd gehouden om er t.z.t. onze eigen vorderingen uit te dekken. De crediteuren ontvingen echter uit zulk een clearing geen betaling, noch hier noch elders, alvorens de autonome in een verdragsclearing was omgezet. De recente autonome clearingen echter zijn slechts ten deele eenzijdig, meerendeels echter tweezijdig, zoodat zij dezelfde functie vervullen en dezelfde mogelijkheid tot wederzijdsche daadwerkelijke afwikkeling van vorderingen en schulden bieden als voorheen de verdragsclearingen.

Van de geldmarkt valt weinig nieuws te vermelden. De stemming blijft ruim, en, terwijl de plaatsing van schatkistpapier gestadig blijft voortgaan, neemt de markt niet alleen voldoende papier op om de nieuwe financieringsbehoefte te dekken, doch kan tevens de schatkist langzaam aan het direct bij de centrale bank ondergebrachte bedrag aan papier verminderen. Op den weekstaat per 19 Augustus beliep dit bedrag nog slechts 42 miljoen, tegen 82 miljoen op 7 Augustus. Dat er van de 675 miljoen aan schatkistpapier, nu in omloop, slechts 42 miljoen bij de centrale bank moest worden geplaatst, is een duidelijk bewijs voor de heerschende geldruimte. Bij de banken is de situatie reeds zoo, dat, ondanks de voortdurende toenemende portefeuille schatkistpapier, men in toenemende mate ook callgeld ter beschikking heeft, dat tegen een rente van 1½ pCt. in ruime mate disponibel is. Ook op de prolongatiemarkt is het aanbod ruim en de vraag gering, zoodat meermalen voor posten met ruime overdekking een rente geconditioneerd wordt beneden de ambtshalve vastgestelde notering van 3 pCt.

INTERNATIONALE GELDPROBLEMEN.

(Het tiende jaarverslag van de B.I.B.)

De betekenis van een gezond geldstelsel voor het herstel van Europa.

Nog is de groote oorlog niet ten einde, of reeds staan de problemen van den economischen opbouw van ons thans zoo belangrijk gehavende werelddeel in het brandpunt der belangstelling. De werelddoel in een nieuw Europa — „Neuropa” is de benaming, welke thans door velen gaarne wordt gebezigd — wederom te geraken tot een op gezonde arbeidsverdeling berustende uitwisseling van goederen en diensten tusschen de volkeren, met inachtneming van de eischen der economische verdediging en met vermijding, zooveel als mogelijk is, van de groote schokken, die de economische ontwikkeling in het verleden hebben gekenmerkt, wordt allerwegen levendig gevoeld en is laatstelijk herhaalde malen, inzonderheid door toonaangevende figuren in het economisch leven van Duitschland, naar voren gebracht.

Dat zulk een economische wederopbouw niet mogelijk is zonder een gezond geldstelsel, wordt ook door de meeste voorstanders eener „geleide” economie teh volle erkend. Het geld blijft, hoeveel men ook in het economische leven wil ordenen, een onontbeerlijk hulpmiddel in het proces van productie en verdeling van goederen. Het kan zijn functie slechts dan behoorlijk vervullen, wanneer de geld-eenheid een redelijke mate van waardevastheid vertoont en wanneer niet door een nu eens overmatige, dan weer te geringe mate van geldvoorziening de in het economisch leven opgemaakte productie- en financieringsplannen, de „Wirtschaftsrechnung”, worden gevitieerd met het fatale gevolg, dat velen periodiek verarmen, enkelen op zeer ongerechtvaardigde wijze worden bevoordeeld.

Voor een goede geldregeling is het herstel van een gemeenschappelijken, door vele volkeren aanvaardden standaard niet volstrekt noodzakelijk, maar toch wel zeer wenschelijk. Eén land kan geheel op zich zelf zijn geldwezen op gezonde wijze regelen, zonder dat het zich door een gemeenschappelijken standaard aan andere landen vastkoppelt, en het kan dat met te minder gevaar voor interne storingen doen, naarmate het zelf grootter is in verhouding tot de rest van de wereld. Maar het is duidelijk, dat de uit een gemeenschappelijken standaard voortvloeiende stabiliteit der wisselkoersen een zoo groot voordeel voor den internationalen handel en ook voor het in een nieuw Europa onontbeerlijke internationale kapitaalverkeer is, dat naar het herstel daarvan na afloop van den huidige oorlog dient te worden gestreefd, echter alleen onder deze voorwaarde, dat het ditmaal, in tegenstelling tot de periode, volgende op den wereldoorlog 1914—1918, op een waarlijk gezonden grondslag en binnen het kader eener behoorlijk geëquilibreerde economie in de verschillende landen zal plaats vinden.

De pogingen na den vorigen oorlog.

De drang naar een internationalen standaard uitte zich na den wereldoorlog in de wederaanvaarding van het goud als basis van het ruilmiddel; vooral in en na 1925 hebben vele landen, waaronder Nederland, den gouden standaard, meestal in den vorm van het „goudkernstelsel”, hersteld. Een samenwerking van verschillende oorzaken heeft in de vorige na-oorlogsperiode dezen standaard zeer weinig succesvol doen zijn. De gouden standaard fungeert gunstig in een periode van gelijkmatige goudproductie, waarin op grondslag van het voor monetaire doeleinden bestemde goud een eveneens gelijkmatige credietverlening met verdeeld risico wordt opgebouwd, terwijl een tegen deze taak opgewassen financieel centrum — vóór den wereldoorlog trad Londen als zoodanig op — de oneffenheden in de internationale credietverlening weet op te vangen. Deze voorwaarden waren in de vorige na-oorlogsperiode slechts zeer ten deele vervuld; matelooze credietexpansie in de Ver-

Staten, overbelasting met schuld van Centraal en Oost Europa, politieke onrust, gebrek aan samenwerking op internationaal monetair gebied, gebrek aan intern aanpassingsvermogen in verschillende landen als gevolg van loonverstarring en toenemenden druk van vaste lasten in de productie (men denke b.v. aan de voortdurende werkloosheid in Engeland) en andere factoren maakten de maatschappij, waarin de gouden standaard moest fungeeren, al bijzonder labiel.

Illusie en werkelijkheid.

Deze labiliteit is voor den gouden standaard noodlottig geworden in de groote depressie, welke met de crisis van 1929 werd ingeluid. Toen de B. I. B. in 1930 werd opgericht, o. m. met het doel om de samenwerking tusschen de centrale banken te bevorderen, was het reeds te laat om deze in het Young-Plan geïncorporeerde poging tot versterking der internationale monetaire solidariteit tot belangrijk resultaat te doen leiden. De taak om van de centrale banken, die zich goud en deviezen zagen toevloeien, credieten op te nemen en deze door te geven aan z.g. „valutazwakke” landen, ware schoon geweest in een wereld, gedragen door den wil tot internationale samenwerking en door het besef van crediteuren, dat zij, als zij werkelijk betaling willen hebben, niet mogen volstaan met goudoppotting, doch zich bereid moeten verklaren om goederen en diensten van hun debiteuren te aanvaarden. Aan deze opvattingen mankeerde destijds zoo veel, dat men er zich waarlijk niet over behoeft te verwonderen, dat de B. I. B. slechts tot geringen wasdom kon komen; vooral werd zij in haar bedrijf gehandicapt door de groote golf van devaluaties sinds 1931, welke de credietverlening door de B. I. B., welke krachtens haar statuut slechts in goudvaluta mocht geschieden, ten zeerste belèmmerte.

Wij hebben in de kolommen van dit weekblad telkenjare een beschouwing aan de verslagen der B. I. B. gewijd¹⁾. Hoewel het verslag over 1939/40 ons eerst na aanzienlijke vertraging heeft bereikt, stellen wij het niettemin op prijs om deze traditie ook dit jaar getrouw te mogen blijven en enkele opmerkingen over bedoeld verslag in het midden te kunnen brengen.

De jaarcijfers.

Met betrekking tot het bedrijf der B. I. B. laten wij op blz. 527 bovenaan een aan de jaarbalansen en aan de laatst verschenen maandbalansen staande van cijfers volgen, welke van de ontwikkeling van de zaken der B. I. B. eenig denkbeeld geven.

Zooals sinds het uitbreken van den huidige oorlog niet anders te verwachten was, heeft het bedrijf der B. I. B. in 1939/40 wederom een aanzienlijken achteruitgang te zien gegeven. De grondslag van dit bedrijf toch, dat, zooals gezegd, mede is opgezet als uiting van samenwerking tusschen de centrale banken, wordt gevormd door de saldi, welke de circulatiebanken voor eigen rekening of namens „derden” (in feite zijn deze „derden” verschillende Regeeringen, die niet rechtstreeks gelden in rekening-courant bij de B. I. B. mogen storten) bij de B. I. B. aanhouden. De namens „derden” aangehouden saldi zijn al sinds jaren van weinig belang meer. De eigen saldi der centrale banken, inclusief de gouddepôts, beliepen aan het einde van het boekjaar 1939/40 het geringe bedrag van nog geen 45 miljoen Zwitsersche goudfrancs en per 31 Juli jl. niet meer dan bijna 34 miljoen. Met genoegen wordt in het verslag geconstateerd, dat de B. I. B. al haar verplichtingen ten volle heeft kunnen nakomen; de liquiditeit van het bedrijf heeft niet te wenschen overgelaten. Ook is het nog juist mogelijk gebleken om uit de winst 6 pCt. dividend en een kleinigheidje op de staats-termijndeposito's uit te keeren. Dit alles neemt echter niet weg, dat het geheele bedrijf der B. I. B. in 1939/40 gestaan heeft in het teeken van achteruitgang.

¹⁾ Zie laatstelijk Economisch-Statistische Berichten van 17 en 31 Mei 1939.

Activa (in 1000 Zw. goud frs. en in % van het balanstotaal).

Datum	Goud, kas en tegoed bij banken		Call-gelden				Herdiscontabel papier				Andere uitzettingen						Balans-totaal 1000 Zw. frs.
					Handels- en bank accepten		Schatkist- papieren		tot 3 mnd.		3-6 md.		6 maanden en langer		Andere Activa		
	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	
30. VI. 1930..	5.120	0,5	23.046	2,1	239.295	22,0	261.352	24,1	486.943	44,9	68.352 ¹⁾	6,3	—	—	1.612	0,1	1.085.721
31. III. 1931..	7.239	0,4	186.281	9,3	471.424	24,8	138.103	7,3	850.694	44,7	12.788	0,7	222.652	11,7	11.967	0,6	1.301.149
31. III. 1932..	14.212	1,3	74.385	6,6	473.560	42,0	136.738	12,1	380.814	33,8	35.852	3,2	789	0,1	9.661	0,9	1.126.011
31. III. 1933..	11.396	1,2	52.543	5,6	275.172	29,2	257.461	27,4	270.388	28,8	58.782	6,3	6.456	0,7	7.876	0,8	940.575
31. III. 1934..	30.934	4,6	14.447	2,2	157.719	23,6	192.103	28,8	124.485	18,7	70.756	10,6	68.014	10,2	9.067	1,3	667.526
31. III. 1935..	13.647	2,1	15.465	2,3	148.451	22,5	213.976	32,4	133.417	19,2	59.829	9,1	64.584	9,8	10.461	1,6	659.829
31. III. 1936..	33.799	5,1	12.960	2,0	150.250	22,7	188.279	28,5	134.035	20,4	44.019	6,6	84.322	12,8	12.616	1,9	660.783
31. III. 1937..	70.723	11,4	26.538	4,3	101.347	16,4	130.696	21,1	121.911	18,7	76.538	12,4	89.663	14,5	1.425	0,2	618.842
31. III. 1938..	43.081	6,7	15.795	2,5	126.779	19,7	102.332	16,0	198.122	30,8	65.575	10,2	90.686	14,0	1.161	0,1	644.031
31. III. 1939..	62.358	10,3	32.728	5,4	142.177	23,4	74.740	12,3	159.072	26,2	63.897	10,5	68.525	11,4	3.026	0,5	606.523
31. III. 1940..	65.384	13,9	16.258	3,5	93.511	19,9	68.412	14,6	17.371	3,7	206.639 ²⁾	25,9	—	—	2.357	0,5	469.932
31. VII. 1940..	60.487	13,3	16.270	3,6	111.404	24,5	34.471	7,6	89.188	19,6	58.891	12,9	82.345	18,0	2.303	0,5	455.359

1) Deze post omvat alle uitzettingen van meer dan 90 dagen. 2) Waarvan Overheidspapier 84.809, en Spoorwegwissels, wissels van Post-bedrijven, andere wissels en uitzettingen 121.830.

Passiva (in 1000 Zw. goud frs. en in % van het balanstotaal).

Datum	Kapitaal (gestort)		Reserves		Lang loopende deposito's						Dad. opvraagb. gelden en deposito's t. 6 m.						Andere Passiva	
					Reparatie-annuïteiten		Duitsche Reg.		Fransche Reg.		Circ. banken v. eigen rek.		Idem v. rek. van derden		Andere Deposanten			
	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%
30. VI. 1930..	102.500	9,4	—	—	151.231 ¹⁾	13,9	123.534	11,4	—	—	111.107	10,2	153.677	14,2	3.642	0,3	1.832	0,2
31. III. 1931..	103.188	5,4	—	—	154.874	8,2	77.437	4,1	68.880	3,6	811.807	42,7	653.175	34,4	14.021	0,7	17.768	0,9
31. III. 1932..	108.500	9,6	3.842	0,4	153.623	13,6	76.811	6,8	68.649	6,1	608.185	54,0	68.154	6,1	7.823	0,7	30.425	2,7
31. III. 1933..	125.000	13,3	9.387	1,0	153.640	16,3	76.820	8,2	68.481	7,3	451.727	48,0	13.301	1,4	6.615	0,7	35.603	3,8
31. III. 1934..	125.000	18,7	13.706	2,1	153.546	23,0	76.773	11,5	40.903	6,1	178.911	26,8	9.418	1,4	1.071	0,2	68.197	10,2
31. III. 1935..	125.000	18,9	17.271	2,6	154.294	23,4	77.147	11,7	63.961	9,7	142.646	21,7	25.698	3,9	4.256	0,6	49.559	7,5
31. III. 1936..	125.000	19,2	20.859	3,2	154.340	23,4	77.170	11,7	63.961	9,7	158.384	23,9	14.319	2,2	896	0,1	45.854	6,9
31. III. 1937..	125.000	20,3	22.059	3,6	153.157	24,8	76.579	12,4	44.223	7,1	152.940	24,7	4.248	0,7	237	0,0	40.399	6,5
31. III. 1938..	125.000	19,4	23.184	3,6	153.126	23,8	76.563	11,9	29.547	4,5	188.810	29,4	3.308	0,5	2.192	0,4	42.301	6,5
31. III. 1939..	125.000	20,6	24.271	4,0	153.126	25,3	76.563	12,9	25.468	4,2	153.180	25,3	1.823	0,3	4.438	0,7	42.654	7,0
31. III. 1940..	125.000	26,6	25.093	5,3	153.050	32,6	76.625	16,3	—	—	44.942 ²⁾	9,6	1.645	0,4	1.140	0,2	42.537	9,0
31. VII. 1940..	125.000	27,4	25.529	5,6	153.667	35,6	76.334	16,8	—	—	33.912 ²⁾	7,4	1.625	0,4	831	0,2	39.461	8,7

1) Bovendien komt op de balans per 30 VI '30 een post voor van 438 miljoen Zw. Frs. wegens nog te verdeelen opbrengst van de 5 1/2 pCt. Duitse lening, de z.g.n. Young-lening. Op latere balansen zijn alle posten betr. de intern. reparatieleeningen buiten beschouwing gelaten. 2) Inclusief gouddepôts van centrale banken.

De toekomst van de B. I. B.

Of en in welke mate het bedrijf van de B. I. B. in de toekomst weer zal opleven, zal uiteraard afhangen van den afloop van den oorlog. Duitsland zal, indien het den oorlog wint, vermoedelijk aan de B. I. B. weinig behoefte gevoelen. Het monetaire centrum van Europa zal zich in dat geval naar Berlijn verplaatsen en voor de diensten van een instelling, die ontstaan is ter gelegenheid van de regeling der Duitse reparatieschulden, zal Duitsland in dat geval wel geen emploi meer hebben.

Doch nog afgezien van deze overwegingen kan men reeds thans vaststellen, dat met betrekking tot den gouden standaard, onder welks werking de B. I. B. is ontstaan, zoo veel is veranderd, dat reeds om die reden een vruchtbare ontwikkeling van de B. I. B. minst genomen weinig waarschijnlijk moet worden geacht. Bovendien is de kans groot dat een ander lichaam, een clearingcentrale, ook de taak zal overnemen, die aan de B. I. B. was toegedacht. Aan het slot van dit artikel zetten wij dit uiteen.

Goudproductie en goudbeweging.

Over de goudproductie en over de verdeling van het monetaire goud over de verschillende landen bevat het verslag der B. I. B. ook dit jaar weder belangwekkende beschouwingen.

De goudproductie bereikte in 1939 een nieuw record

Jaar	Zuid-Afrika	Rus-land ¹⁾	Ver. Staten ²⁾	Canada	Andere landen	Wereldproductie	
	In duizenden onsen fijn goud						
						Inmill. dollars	
1930....	10.716	1.501	2.286	2.102	4.318	20.923	732
1931....	10.878	1.656	2.396	2.694	4.702	22.326	781
1932....	11.559	1.938	2.449	3.044	5.264	24.254	849
1933....	11.014	2.700	2.537	2.949	6.326	25.526	893
1934....	10.480	3.858	2.916	2.972	6.950	27.176	951
1935....	10.774	4.500	3.619	3.285	7.376	29.554	1.034
1936....	11.336	5.280	4.296	3.748	8.338	32.998	1.155
1937....	11.735	5.000	4.753	4.096	9.304	34.888	1.221
1938....	12.161	5.000	5.008	4.716	9.969	37.224	1.303
1939....	12.821	5.000	5.580	5.092	10.938	39.481	1.382

1) Ten deele geschatte cijfers. 2) Incl. Philippijnen.

en overtrof de productie van 1938 met 6 pCt. De staat onderaan de vorige kolom geeft van de goudproductie in de voornaamste gebieden een beeld.

De toevloed van goud uit het Oosten, die, naar verluidt, laatstelijk niet onbelangrijk is gestegen, speelde in 1939 slechts een rol van geringe beteekenis, al was het bedrag bijna tweemaal zoo groot als in 1938, toen het op zeer laag peil stond:

(In miljoenen dollars, huidige goudwaarde).

Goud uit het Oosten	Br.-Indië ¹⁾	China	Hongkong	Totaal
1931	208	18	20	246
1932	320	39	19	378
1933	202	24	33	259
1934	220	18	22	260
1935	150	14	11	175
1936	109	12	10	131
1937	50	17	1	68
1938	55	0 ²⁾	14	69
1939	110	1	0	111
Totaal	1.424	143	130	1.697

1) Alleen uit particulier bezit. 2) 1938 importsaldo 4 miljoen dollar.

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat in 1939, afgezien van de weinig belangrijke industriële behoeften, voor monetaire doeleinden een bedrag van \$ 1,5 milliard aan goud beschikbaar is gekomen.

Tekenend voor de situatie is nu, dat in dit zelfde jaar de monetaire goudvoorraad van de Ver. Staten is gestegen van \$ 14.512 miljoen tot \$ 17.644 miljoen. Er is dus een netto-aanwas geweest van \$ 3,1 milliard, waarvan volgens het verslag der B. I. B. \$ 1,2 milliard afkomstig was uit de nieuwe goudproductie, terwijl de rest zijn weg uit andere bronnen naar de Ver. Staten vond. In totaal hebben derhalve de Ver. Staten in 1939 meer dan tweemaal zoveel goud geabsorbeerd als de totale nieuwe productie bedroeg.

Deze goudstroom naar de Ver. Staten heeft zich in 1940 voortgezet; ruim \$ 1,5 milliard vond toen weder zijn weg naar gene zijde van den Oceaan, met het resul.

taat, dat de Ver. Staten thans in het bezit zijn van circa drie kwart van 's werelds monetair goudvoorraad.

Wij laten hieronder in verkorten vorm een aan het verslag der B. I. B. ontleend staatsvolgen, waarin de voornaamste „winnaars” en „verliezers” in de goudbeveging zijn vermeld:

(In miljoenen dollars, huidige goudwaarde)

Goudreserves van centrale banken en regeeringen	Einde 1937	Einde 1938 ¹⁾	Verlies (—) of Winst (+) in 1938	Einde 1939 ²⁾	Verlies (—) of Winst (+) in 1939
Groep I:					
Ver. Staten 2)	12.760	14.512	+ 1.752	17.644	+ 3.132
Frankrijk 3)	2.564	2.435	— 129	2.714	+ 279
Totaal (inclusief andere „winnaars”)	16.523	18.173	+ 1.650	21.713	+ 3.540
Groep II:					
Br.-Indië	274	274	0	274	0
Japan	261	164	— 97	164	0
Totaal (inclusief andere „gelijkblijvers”)	1.011	926	— 85	926	0
Groep III:					
Gr.-Britt. 4) . .	2.689	2.690	+ 1	1	— 2.689
België 5)	758	728	— 30	714	— 14
Italië	210	193	— 17	144	— 49
Nederland	930	995	+ 65	690	— 305
Zwitserland . . .	648	699	+ 51	547	— 152
Totaal (inclusief andere „verliezers”)	5.769	5.921	+ 152	152	— 3.273
Algemeen totaal 6)	23.450	25.200	+ 1.750	25.500	+ 300

1) Ten deele geschat.

2) Zonder goud van Egalisatiefonds (Dec. '38 \$ 80 miljoen, Sept. '39 \$ 164 miljoen).

3) Zonder goud van Egalisatiefonds (Dec. '38 \$ 331 miljoen, Mei 1939 — laatst bekende cijfer — \$ 477 miljoen).

4) Zonder goud van Egalisatiefonds (Sept. '38 \$ 759 miljoen); Sept. '39 werd \$ 1.162 miljoen door de Bank of England aan het Egalisatiefonds overgedragen.

5) Zonder goud van de Schatkist (Dec. '38 \$ 44 miljoen, Dec. '39 \$ 17 miljoen).

6) Exclusief Rusland en Spanje; ten deele geschat.

Door het niet-verwerken van de ten deele geheime cijfers der egalisatie-fondsen geeft deze staat niet een in allen deele precieze weerspiegeling der werkelijkheid (dit bezwaar doet zich vooral met betrekking tot Groot-Brittannië gevoelen); maar zeer duidelijk komt toch wel naar voren, dat de verdeeling van het monetaire goud in de laatste jaren abnormaal eenzijdig is geworden.

Oorzaken van de eenzijdige goudbeveging.

De oorzaak van den eenzijdigen goudstroom naar de Ver. Staten is in hoofdzaak te zoeken in de enorme overbrenging van liquide kapitaal uit Europa naar Amerika; deze kapitaalbeveging vond plaats in een periode, waarin de internationale credietverleening tot een minimum is teruggelopen en waarin Amerika zelf niet de minste neiging vertoonde om deze ten gunste van Europa op eenigszins ruime schaal te hervatten. Daarbij werd de goudstroom naar Amerika verder versterkt door groote aankopen van goederen door het buitenland waartegenover geen adequate invoer van goederen stond met het resultaat, dat de „goederen- en dienstenbalans” der Ver. Staten de laatste jaren in toenemende mate werd geactiveerd. Een en ander moge blijken uit het overzicht bovenaan de volgende kolom van de betalingsbalansen der Ver. Staten gedurende de laatste jaren:

Betalingsbalansen der Vereenigde Staten.

(In miljoenen dollars)

Jaar	Kapitaalbeveging				Handel en dien- sten ²⁾	Goud- invoer- saldo	
	Statistisch vastgesteld			Res- tant ¹⁾			
	Op langen termijn	Op korten termijn	Totaal				
1934	194	192	386	456	842	375	1.132
1935	442	971	1.412	480	1.892	— 153	1.739
1936	792	404	1.196	161	1.357	— 327	1.117
1937	512	290	802	680	1.482	— 96	1.386
1938	76	293	369	469	838	802	1.640
1939	(—2)	1.116	1.114	1.276	2.390	657	3.040
Tot.	2.014	3.266	5.279	3.522	8.801	1.258	10.054

1) Inclusief in- en uitvoer van bankpapier en diverse kapitaalbevegingen.

2) Inclusief zilver.

De bsteekenis van het in Amerika opgepotte goud²⁾.

De voortdurend eenzijdige goudstroom toont wel aan, dat ook bij een spoedige beëindiging van den oorlog een eventueel herstel van den gouden standaard, waarvoor een meer gelijkmatige goudverdeling, zoo al niet volstrekt noodzakelijk, dan toch zeker wel gewenscht ware, en die in elk geval niet behoorlijk functionneeren kan, als het goud zich voortdurend in de richting van één enkel land beweegt, op moeilijkheden zal stuiten.

Daarmee willen wij niet zeggen, dat een onttronning van het goud terstond na den oorlog te verwachten zou zijn; zoo lang de Ver. Staten zich bereid verklaren om goud tot vasten prijs te koopen en te verkoopen, blijft dit een zeer belangrijk artikel in de geheele wereld, aangezien men er altijd dollars voor kan krijgen en daarmee in de Ver. Staten zelf, alsmede in alle landen, die hun valuta op den dollar oriënteeren, betalingen kan verrichten.

Een andere vraag is intusschen, of de Ver. Staten het goud, dat zij laatstelijk in een voor eigen behoeften veel te groote mate hebben aangetrokken en dat een volkomen „steriel” bezit vormt, na afloop van den oorlog gemakkelijk weer kwijt zullen raken. Dat een afvloeiing van goud uit de Ver. Staten, afgezien van het vrij denkbeeldige geval, dat dit land door middel van een groote binnenlandsche inflatie zijn goud naar elders zou zien verdwijnen, slechts in de veronderstelling van ruime hervatting van internationaal credietverkeer en van meer bereidheid van de Ver. Staten tot invoer van goederen uit andere landen zal kunnen plaats vinden, is duidelijk. Ook dan echter zal het goud alleen maar naar elders verhuizen, indien andere landen bereid zijn om het van de Ver. Staten over te nemen, m. a. w., indien deze landen bereid zijn zich hun goederenleveranties in goud te laten betalen, of zich door de Ver. Staten credieten in goud te laten verstrekken.

Multilaterale clearing.

Dat dit op kleine schaal zal geschieden, is geenszins onmogelijk; maar voor goudverplaatsing op groote schaal staan de kansen minder gunstig. Zooals uit de uiteenzetting van Minister Funk en de daarop sindsdien geleverde commentaren duidelijk is gebleken, koestert Duitschland het voornemen om na afloop van den oorlog de op bilateralen omslag opgebouwde clearing tusschen de verschillende landen te doen uitgroeien tot een multilaterale verrekening via een te Berlijn te vestigen clearing-centrale. Men zou tusschen de daarbij aangesloten landen een zooveel mogelijk vrij ruilverkeer wenschen tot stand te brengen met onderlinge verrekening van de daaruit voortvloeiende saldi voor bedoelde clearing-centrale. Bij deze onderlinge verrekening zou het goud geen rol van betekenis meer spelen. In dezen gedachtengang wordt Berlijn het financieele centrum voor Europa in plaats van

²⁾ Zie John T. Madden: „De internationale aspecten van het goudprobleem van de Vereenigde Staten” en Dr. F. A. G. Keesing: „Het goudprobleem en de huidige oorlog”, resp. in E.-S. B. van 19 Juli en 15 November 1939.

Londen. De functie, welke men in 1930 aan de B. I. B. had toegedacht, zou in dit stelsel op het Berlijnsche verrekeningsinstituut overgaan.

Een „goudlooze”, multilaterale clearing ter onderlinge verrekening van een binnen den kring der aangeslotenen vrij ruilverkeer kan zeer wel slagen, doch alleen, wanneer zekere voorwaarden zijn vervuld van ongeveer denzelfden aard als ook voor het bevredigend functioneeren van den gouden of van een anderen internationalen geldstandaard gesteld moeten worden. In het eene en in het andere geval zullen de onderscheiden landen er voor moeten zorg dragen, dat zij binnen hun eigen landsgrenzen hun geldeenheid voor in- en deflatie weten te behoeden en dat zij ten opzichte van het buitenland een gepast evenwicht in de betalingsbalans weten te handhaven. Wanneer een land zijn invoer niet kan betalen, doordat het zelf te duur produceert en dus niet loonend kan exporteeren, zal het zich zoowel onder den gouden standaard als onder een stelsel van goudlooze clearing moeten aanpassen met zijn kostenpeil. En als het door een voortdurend uitvoersurplus blijkt geeft van de beschikbaarheid van middelen, die op nuttige wijze tot credietverleening aan andere landen kunnen worden aangewend — een geval, dat zich toch zeker ook in „Neuropa” zal blijven voordoen — dan zal een voortdurende vergroting van tegoed bij de clearingcentrale (waartegenover dan een dito tekort van andere landen zal komen te staan) al even verkeerd zijn als een eenzijdige oopenstelling van goud in crediteurenlanden, dat vroeger onder het stelsel van den gouden standaard is geweest.

M. a. w., zoowel de gouden standaard als de door Duitschland beoogde multilaterale clearing eischen een voortdurende zorg voor het behoud van een gezond intern en extern evenwicht in de huishouding der verschillende volkeren. Minister Funk was zich daarvan terdege bewust, toen hij in zijn bekende uiteenzetting van 25 Juli j.l. met betrekking tot de nieuwe clearing opmerkte: „Stabile Währungsverhältnisse setzen einen Ausgleich der Wertbilanzen der verschiedenen Länder voraus.” Dit externe evenwicht is niet mogelijk zonder een gezonde interne economie.

Het zal, zooals de Minister opmerkte, nog „ein weiter Weg” zijn, voordat het gestelde doel eener gezonde en soepel werkende monetaire orde in Europa weder zal zijn bereikt. Bij inachtneming van juiste beginselen van arbeidsverdeling en prijsvorming, resp. prijsvaststelling met inachtneming van de reële beteekenis van goederen en diensten voor het menschenlijk veldwaartsstreven, is het gestelde doel echter geenszins onbereikbaar.

Maar in den grooten strijd ter verkrijging van een bevredigend veldwaartspeil en van een gezond en goed functionneerend geldstelsel zal vermoedelijk van het bestaande organisme het een en ander op den achtergrond raken of wegvallen. In het kader der Duitse plannen behoort daartoe allicht ook de vóór 10 jaren op grootsche wijze opgezette B. I. B. Van meer dan één zijde ziet deze zich terrein ontvallen. In Europa, wegens de hierboven geschetste ontwikkeling, in Amerika, wegens de oprichting der bekende Inter-Amerikaansche Bank.

In het ditmaal zeer volumineuze verslag der B. I. B. (174 blz. druks!) wordt over de toekomst vrijwel niet gesproken; dat is begrijpelijk, want deze wordt geheel beheerscht door politieke machtsfactoren, op welke werking de B. I. B. geenerlei invloed heeft.

Bezie men intusschen de geschiedenis der laatste decennia en de huidige daaruit voortgevloeide situatie, dan zal men moeten constateeren, dat de behoefte aan internationale monetaire samenwerking voor en na dringend is gebleven en dat er, ook al blijkt mogelijk in bepaalde omstandigheden een der bestaande instellingen haar functie ietwat overleefd te hebben, een op gezonden grondslag berustend instituut „ter verrekening van internationale betalingen” moeilijk kan worden gemist.

G. M. V. S.

VERGOEDING VAN OORLOGSSCHADE IN VERBAND MET MOLEST-RISICO-VERZEKERINGEN.

Suggesties tot opheffing van dubbele bijdragen in oorlogsschade-vergoeding.

Als de Staat de geleden oorlogsschaden geheel of gedeeltelijk gaat vergoeden, zullen deze uitgaven op eenigerlei wijze door belastingheffing moeten worden gedekt.

Daarbij zou zich de onbillijkheid kunnen voordoen, dat degenen, die een molest-risico-verzekering gesloten hebben, nu behalve hun aandeel in de belasting, ook hun omslag in de schade als verplichting uit hunne verzekeringsovereenkomst zouden moeten betalen.

Er is geopperd deze onbillijkheid weg te nemen door hun, die een verzekeringsomslag moeten betalen, eene daarbij aan te passen vrijstelling in de ter vergoeding der oorlogsschaden te heffen belastingen te verleen.

Twee bezwaren zijn hier tegen aangevoerd, één van principieelen en één van praktischen aard.

Het principieele bezwaar wortelt in art. 176 van de Grondwet: Geene privilegiën kunnen in het stuk van belastingen worden verleend.

In het avondblad van de Telegraaf van 9 Juli j.l., blz. 5, heeft dr. I. A. A. H. de Beaufort betoogd, dat dit grondwetsartikel zich tegen een vrijstelling, als bedoeld, niet zoude verzetten. Onder aanhaling van Prof. Buys, die in zijn standaardwerk „de Grondwet”, dl. II blz. 591, privilegiën in zake van belasting definieert als: „opheffing van den regel in de belastingwet gesteld ten behoeve van bepaalde personen of klassen van personen en dit niet om redenen uit den aard van den regel voortvloeiende, maar enkel uit begeerte de bedoelde personen te begunstigen,” geeft de heer de Beaufort als zijn oordeel, dat deze interpretatie van art. 176 der Grondwet geenszins belet om aan de tegen molest-risico-verzekerden en deswege omslagplichtigen een vrijstelling te verleen van de belastingen, welke wegens te vergoeden oorlogsschade geheven zullen worden.

Ik merk alleen op, dat, zoo deze opvatting juist is, aan de werking van het genoemde grondwetsartikel veel zou kunnen worden ontnomen.

Ik laat dit punt echter verder rusten, omdat m.i. de oplossing toch ook reeds om andere redenen niet door belasting-vrijstelling moet worden gevonden.

Het geopperde bezwaar van praktischen aard is, dat het zeer bezwaarlijk zal zijn een regeling van de bedoelde belasting-vrijstelling te vinden, welke de billijkheid voldoende zou benaderen.

Een ander bezwaar, eveneens van praktischen aard, dat ik nog niet genoemd zag, is, dat elke regeling van belasting-vrijstelling zulk een enormen administratieven rompslomp zou meebrengen, dat men bij de gedachte daaraan reeds rilt.

Ik acht deze beide bezwaren van praktischen aard zoo groot, dat reeds alleen hierom — zoo eenigszins mogelijk — de weg van belasting-vrijstelling niet moet worden ingeslagen.

Naar mijne meening is inderdaad een andere oplossing mogelijk, welke op een goeden rechtsgrond is gebaseerd, die vrijwel automatisch billijk zal werken, en waaraan veel minder administratieve omslag kleeft.

Mijne grondstelling is deze: *Door den Staat vergoede oorlogsschade is geen schade meer voor de verzekering.*

Als de Staat de oorlogsschaden voor 100 pCt. vergoedt, moeten de molest-risico-verzekeringen bij wettelijken maatregel geheel worden geannuleerd; vergoedt de Staat een gedeelte, b.v. 80 of 50 pCt. van de schaden, dan worden de molest-risico-uitkeeringen en de door de verzekerden te betalen omslagen naar evenredigheid, dus tot 80, resp. 50 pCt. teruggebracht.

Mijn voorstel is, naar mijne overtuiging, volkomen rationeel en billijk.

Als de Staat b.v. 100, 80 of 50 pCt. van de schade aan niet tegen molest-risico-verzekerde objecten vergoedt, welke reden is er dan, dat degenen, die zich tegen molest-risico verzekerd hadden en die geen schade leden, door hunne premies of omslagen in de schade aan verzekerde objecten zouden moeten bijdragen voor het geval, dat de Staat 100 pCt. vergoedt, resp. dat zij meer dan 20 of 50 pCt. der bedongen omslagen zouden moeten betalen, voor het geval de Staat 80 resp. 50 pCt. der schade voor zijn rekening neemt?

Er blijft m.i. geen ondergrond voor de molest-risico-verzekering — geheel of ten deele, naar gelang de Staat geheel of ten deele zal vergoeden — over, als, zonder de verzekering, de Staat toch de schade zou vergoed hebben. Het risico blijkt achteraf, geheel of ten deele, weggevallen te zijn, en daarmede dus tevens de grond voor betaling van omslag of premie, resp. een evenredig deel daarvan.

De opvatting, welke is geuit, dat de tegen molest-risico-verzekerden nu eenmaal een zekere verplichting op zich hebben genomen, en dat zij dus in de eerste plaats die verplichting ten volle moeten nakomen, terwijl vervolgens de Staat kan zien, in hoeverre deze verzekerden vrijgesteld kunnen worden van de heffingen, welke de Staat zal opleggen, heeft m.i. geen materieelen grond.

Of de Staat de tegen molest-risico-verzekerden vrijstelt van belastingheffingen, dan wel de Staat deze verzekerden, krachtens wettelijke maatregel, geheel of ten deele ontheft van hun omslagverplichting, op grond dat de Staat uitkeeringen gaat doen, welke anders door de verzekering gedekt moesten worden, is in wezen precies hetzelfde; alleen de vorm verschilt.

Werking van de restitutie-bedingen en de molest-risico-polissen.

Intusschen kan men de vraag stellen, of de bedingen, welke de molest-risico-verzekeraars in hun polissen hebben opgenomen omtrent eventueel door den Staat uit te keeren schadevergoedingen, niet reeds vanzelf de zaak in orde brengen.

Wanneer b.v. krachtens deze bedingen hetgeen de Staat aan vergoedingen betaalt in mindering zou worden gebracht op de door de molest-risico-verzekeraars uit te keeren bedragen, zouden de vergoedingen door den Staat het beloop van hetgeen aan verzekeringsomslagen zou moeten worden opgebracht automatisch verminderen.

Daarmede zou dan de zaak in het reïne zijn, ware het niet, dat in de molest-risico-polissen steeds een maximum voor de door verzekerden te betalen omslagen is vastgesteld.

Om dit met een voorbeeld toe te lichten: art. 12, lid 2, van de polisbedingen van de Vereeniging Molest-Risico — en dit is, naar ik meen, een van de belangrijkste verzekeraars op dit gebied — luidt als volgt:

„De leden zijn gehouden al hetgeen zij ter zake van de door hen geleden schade, veroorzaakt door oorlog, oproer, onlusten of sabotage, van den Staat der Nederlanden of van wien ook zullen ontvangen, aan de Vereeniging af te dragen, *indien en voorzover hetgeen zij van de Vereeniging en van den Staat of anderen hebben ontvangen, tezamen meer bedraagt dan de volle verzekerde waarde* ¹⁾. Het uit dezen hoofde aan molest-risico af te dragen bedrag zal evenwel nooit hooger zijn, dan hetgeen zij van de Vereeniging ter zake van geleden schade hebben ontvangen.”

Hiermede zou de zaak nog steeds rondlopen, als de Staat 100 pCt. van alle schaden zou vergoeden. (Het door mij voorgestelde systeem werkt echter ook in dat geval zeker even eenvoudig, zoo niet eenvoudiger). Doch veronderstellen wij nu eens, dat de Staat slechts 50 pCt. van alle schaden zou vergoeden, en Molest-Risico, *bij heffing*

¹⁾ Cursiveering van mij.

van den maximum-omslag, juist de andere 50 pCt. zou kunnen dekken. In dit geval vindt krachtens de aangehaalde clausule geen restitutie of verrekening plaats, en zouden de bij Molest-Risico aangeslotenen dus, naast hun aandeel in de belasting, ook nog den vollen verzekeringsomslag moeten betalen. Bij het door mij voorgestelde systeem wordt deze onbillijkheid vermeden.

Afwijkingen in waardegrondslagen bij den Staat en bij de verzekeringen tegen molest-risico.

Er doen zich bij de uitwerking van mijn systeem nog wel een paar moeilijkheden voor, doch deze zijn m.i. praktisch wel te overwinnen.

De eerste moeilijkheid is deze, dat de mogelijkheid bestaat, dat de Staat zou vergoeden naar een anderen waardegrondslag dan het bedrag van de waarde, welke tegen molest-risico verzekerd is.

Nemen wij b.v. aan, dat de Staat er bij zijn vergoeding van zal uitgaan, dat de vernielde waarde in een bepaald geval f 10.000.— is, en dat het vernielde object voor f 12.000.— tegen molest-risico verzekerd was, terwijl deze verzekering niet bovenmatig kon worden genoemd.

Wij gaan er nu gemakshalve van uit, dat alle geleden schaden door de molest-risico-verzekeringmaatschappijen zouden kunnen worden vergoed; zou dat niet zoo zijn, dan doet dat aan het principe van mijn redeneering niets af. Wanneer nu de molest-risico-verzekeringen zouden worden geannuleerd op grond van het feit, dat de Staat 100 pCt. der schade betaalt, dan zou de verzekerde voor f 2000.— benadeeld worden, hetgeen niet billijk zou zijn.

In zulk geval ware het m.i. billijk, dat de molest-risico-verzekering voor f 10.000.— geannuleerd wordt en voor f 2000.— blijft bestaan.

Hoe moet het hierbij nu gaan met de heffing van de omslagen ten laste der verzekerden? Hiervoor zou m.i. de volgende oplossing in aanmerking komen.

Men telt van de gevallen, waarin de Staat minder vergoedt dan de verzekeringsbedragen, de nadeelige verschillen bijeen. Stel het totaal hiervan is X gulden. Men telt vervolgens op het totaal van de bedragen tegen molest-risico verzekerd. Stel men komt op Y gulden. De verzekeringen tegen molest-risico moeten dan voor X/Y deel blijven bestaan, dat wil dus zeggen, dat de omslagen worden geheven voor X/Y deel, en voorzover mogelijk betaalt men uit de opbrengst van deze evenredig verminderde omslagen de bedoelde verschillen tusschen de vergoedingen van den Staat en de verzekerde bedragen.

Wanneer de Staat een ander percentage uitkeert dan 100 pCt., dan kan daarmede in een soortgelijke formule gemakkelijk rekening worden gehouden.

Ik heb hierbij niet gesproken over de gevallen, dat de basis, waarnaar de Staat zou vergoeden, *hooger* zou liggen dan het verzekerd bedrag. Deze gevallen kunnen m.i. verwaarloosd worden. Er is dan immers niemand, die zich bij geheele of evenredige annuleering van de verzekering te beklagen zou hebben.

Verskil in uitkeeringspercentage door den Staat voor verschillende objecten.

Een tweede moeilijkheid zou in het navolgende kunnen schuilen.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de Staat b.v. voor onroerend goed een ander percentage zou vergoeden dan voor roerend goed. Ik laat in het midden, of er een gegronde reden is, waarom de Staat die vergoedingen naar verschillende maatstaf zou toekennen. Ik zie zulk een reden nog niet. Ook andere onderscheidingen zouden intusschen denkbaar zijn, b.v. dat de Staat een hogere vergoeding zou geven voor bedrijfsobjecten dan voor particuliere eigendommen, op grond dat het algemeen belang met herstel van de eerste meer gediend is dan met dat van de laatste.

Nemen wij nu „for argument's sake” maar eens een

heel kras voorbeeld, n.l. dat de Staat voor onroerend goed 100 pCt. zou uitkeeren en voor roerend goed niets — bij de molest-risico-verzekeringen wordt geen verschil gemaakt in schade-uitkeering voor onroerend en roerend goed — en nemen wij hierbij verder, ook weer om der wille van de redeneering, aan, dat de Staat in dat geval de uit te keeren bedragen wegens oorlogsschaden zou dekken door belastingheffing op onbeschadigde panden.

In dit geval zou men wellicht kunnen redeneeren, dat nu de verzekeringsomslagen over het *onroerend* goed geheel dienen te vervallen, omdat achteraf gebleken is, dat de verzekerden van deze groep in feite niet het risico hebben geloopt, waartegen zij zich bedoelden te verzekeren, zoodat hun geheele verzekering als niet-bestaand dient te worden beschouwd en dus ook hun verplichting tot bijdragen in den omslag moet worden geannuleerd. Anderzijds zou dan de geleden schade aan roerend goed uitsluitend over de eigenaren van verzekerde, doch onbeschadigde *roerende* goederen dienen te worden omgeslagen.

Voor die opvatting is ongetwijfeld wat te zeggen, doch niettemin ben ik van oordeel, dat zij niet geheel juist is.

Immers zij, die onroerend en zij, die roerend goed verzekerd hebben, zijn tezamen in zee gegaan.

De verzekerden van de beide categorieën hebben elkander onderling willen waarborgen, niet alleen tegen de feitelijke oorlogsschade, maar ook tegen de nadeelige kans, dat de Staat wellicht aan de eene categorie een naar evenredigheid kleinere vergoeding zou toekennen dan aan de andere. (Dat met de mogelijkheid van een vergoeding door den Staat bij voorbaat rekening gehouden is, blijkt o.m. uit het opnemen van de hierboven besproken clausules in de polissen).

Het systeem van algeheele vrijstelling (in ons voorbeeld) van den omslagplicht voor onroerend goed zou ook daarom onbillijk kunnen werken, omdat de schade aan het verzekerd onroerend goed wel nooit precies evenredig zal zijn aan die, aan het verzekerd roerend goed toegebracht. Het komt mij dus wel billijk voor, in het geval van ons voorbeeld, het onroerend goed voor een evenredig deel te laten meedragen in de schade aan het roerend goed.

En als de Staat b.v. 80 pCt. van de schade aan onroerend goed en 50 pCt. van de schade aan roerend goed zou vergoeden, dan zou men die twee categorieën evenmin geheel van elkander kunnen splitsen zonder tot onbillijkheden te geraken. Er kan echter ook in dit opzicht een moeilijkheid ontstaan, omdat de tegen molest-risico-verzekerden slechts een maximum-percentage van het door hen verzekerde bedrag als omslag behoeven te betalen.

Immers die maximum-omslag was bedoeld als maximum voor schade aan onroerend en roerend goed *tezamen*. Als nu uit hoofde van de verzekeringen voor onroerend goed niets, of wel alleen het nadeelige verschil tusschen de vergoedingen door den Staat en de verzekerde bedragen, behoeft te worden vergoed, dan zou de maximum-omslag, aanvankelijk bestemd voor vergoeding van schade aan onroerend zoowel als aan roerend goed, thans alleen ten goede komen aan het roerend goed. Ook dit zou een onbillijkheid zijn. Hoe nu in dat geval te werk te gaan?

In de eerste plaats moet men nagaan, hoeveel Molest-Risico in totaal aan schade op onroerend goed had moeten vergoeden, als de Staat niet ingegrepen had en voorts, hoeveel Molest-Risico aan roerend goed moet vergoeden (aangenomen volgens ons voorbeeld, dat de Staat daarvan niets zou vergoeden). Stel die bedragen respectievelijk op S_0 gulden en op S_r gulden.

Nemen wij voorts het maximum-percentage, dat een verzekerde krachtens zijn polis aan omslag zou hebben te betalen, aan op b.v. 3 pCt. ²⁾ De omslag, welken alle

²⁾ In de polisvoorwaarden van Molest-Risico zijn er vier klassen, voor ieder van welke een verschillend maximum-percentage voor den omslag geldt. Ik geloof, dat dit voor de toepassing van mijn systeem geen bezwaar behoeft op te leveren.

aangeslotenen moeten betalen, dient dan m.i. te worden verminderd naar evenredigheid van het deel der totale schade, dat door den Staat wordt vergoed, en zou derhalve moeten bedragen

$$\frac{S_r}{S_0 + S_r} \text{ maal het percentage}$$

van den omslag, zooals deze zonder vergoeding door den Staat geweest zou zijn, doch *maximaal*

$$\frac{S_r}{S_0 + S_r} \times 3 \text{ pCt.}$$

Een soortgelijke formule, zij het iets gecompliceerder, is eveneens op te stellen voor het geval de Staat zoowel ter zake van schade aan onroerend goed als aan roerend goed zal uitkeeren, doch naar verschillende percentages of bedragen. B.v. stel:

schaden aan verzekerd onroerend goed (volgens taxatie der verzekeraars) S_0 gulden;

idem aan verzekerd roerend goed S_r gulden;

uitkeeringen door den Staat wegens schaden aan verzekerd onroerend goed U_0 gulden;

idem aan verzekerd roerend goed U_r gulden;

dan komt ten laste van verzekeraars in totaal:

$$(S_0 - U_0) + (S_r - U_r) \text{ gulden.}$$

Het omslagpercentage, door verzekerden te betalen, zou in dat geval moeten bedragen:

$$\frac{(S_0 - U_0) + (S_r - U_r)}{S_0 + S_r} \text{ maal het per-}$$

centage van den omslag, zooals deze zonder vergoeding door den Staat geweest zou zijn, doch wederom *maximaal* deze breuk $\times 3$ pCt.

Hoewel deze methode dus wel tot eenige complicaties kan leiden, is zij, ook in een geval als hier werd aangenomen, stellig niet onuitvoerbaar.

En gesteld eens, dat de Staat 100 pCt. van het beschadigd onroerend goed en niets of b.v. 80 of 50 pCt. van het beschadigd roerend goed, zou vergoeden, en men kiest het systeem, dat de verzekerden tegen molest-risico eerst hun vollen omslag moeten betalen, en de Staat hun dan deswege tegemoetkomt in de te heffen schadebelasting, zou het dan niet nog veel gecompliceerder worden om de zaak in het reine of daar zooveel mogelijk nabij te brengen?

Slotopmerkingen.

Men kan het vorenstaande huiselijk uitdrukken door te zeggen, dat hetgeen de tegen molest-risico-verzekerden van den Staat zullen ontvangen, in mindering dient te komen van de verzekerings-uitkeeringen, en de aan verzekerden te betalen omslagen dan naar billijkheid zullen worden verminderd. Om die billijke vermindering te berekenen dienen de opgestelde formules.

De aangeslotenen bij Molest-Risico betalen een kleine entreprenie en een kleine jaarlijksche premie. Deze vooruitbetaalde premies zouden wellicht geacht kunnen worden tot dekking van de kosten van de administratie, enz., der verzekeringen te strekken, zoodat ter zake hiervan geen restitutie zou behoeven plaats te vinden.

In het door mij voorgestane systeem moet natuurlijk de hierboven besproken bepaling van art. 12, lid 2, van de voorwaarden van Molest-Risico, evenals andere soortgelijke bepalingen, krachtens welke de verzekerden gehouden zijn ter zake van de door hen geleden schade van den Staat zullen ontvangen, geheel of ten deele aan de verzekeraars af te dragen, geheel vervallen, en wel onverschillig of de Staat de volle schade of een gedeelte daarvan zal vergoeden.

Er zijn wellicht enkele molest-risico-verzekeringen, waarbij een gewone jaarlijksche premie is betaald en

waarbij dus geen omslag in de schade te pas komt. Ik geloof, dat, zoo dezulke er al zijn, het er weinige zullen zijn. Zoo noodig zou men voor deze gevallen een billijke premie-restitutie, te berekenen in overeenstemming met de kortingen op de omslagen voor de overige verzekeringen, kunnen voorschrijven.

Het zal nuttig zijn een instantie aan te wijzen, welke voor niet voorziene gevallen en gevallen, waarover twijfel kan bestaan, op weinig formeele wijze een beslissing kan geven.

Om misverstand te voorkomen merk ik tenslotte nog op, dat het doel van deze opmerkingen uitsluitend was om uiteen te zetten hoe, naar mijn meening, het best met de molest-risico-verzekeringen zou kunnen worden gehandeld, doch niet, op welke wijze de Staat zijn tegenwicht zal vinden voor uit te keeren schaden.

Slechts bij wijze van voorbeeld heb ik hiervoor gesproken over een omslag op onbeschadigde panden; het voorbeeld betrof een geval, dat de Staat 100 pCt. van de schaden aan onroerend bezit en niets van die aan roerend goed zou vergoeden. Zullen, wat ik waarschijnlijk acht, ook vergoedingen voor roerend goed gegeven worden, dan is er uiteraard geen reden om alle schaden alleen over onroerend goed om te slaan.

Op welke wijze echter de heffingen door den Staat om schadevergoeding mogelijk te maken zullen geschieden, in elk geval zal er iets in verband met de molest-risico-verzekeringen moeten gebeuren.

Het komt mij voor, dat het systeem van geheele of gedeeltelijke annulatie in elk stelsel van belastingheffing tot dekking der te vergoeden schaden kan worden ingepast

PH. B. LIBOUREL.

DE RIJKSMIDDELEN OVER JULI 1940.

Algemeen beeld.

Bij oppervlakkige kennisneming maakt het middelenoverzicht over de maand Juli j.l. een gunstigen indruk. Immers, de niet-directe heffingen gaven een gezamenlijke opbrengst van f 38.009.100 en kwamen derhalve, in tegenstelling met de beide voorafgaande maandontvangsten, weder op het peil der vóór-oorlogsche maandstaten. Weliswaar bleef de ontvangst f 12.017.100 ten achter bij hetgeen in Juli 1939 kon worden geboekt, doch de opbrengst van laatstgenoemde maand was dan ook abnormaal hoog. De maandraming werd ditmaal overschreden (met f 467.500). Ook kan er nog op worden gewezen, dat verschillende middelen zich, in vergelijking met de voorafgaande maanden, in stijgende richting hebben bewogen, hetgeen wellicht op eenig herstel zou kunnen wijzen. Bij nadere analyse valt het evenwel op, dat het gunstige eindcijfer grotendeels te danken is aan de hoge opbrengst der omzetbelasting, welke in den laatsten tijd voor verreweg het grootste deel in de eerste maand van het kwartaal binnenkomt en ditmaal door bijzondere oorzaken krachtig is gestimuleerd. Laat men deze heffing buiten beschouwing, dan verschilt het beeld, dat het laatste overzicht vertoont, niet zoo heel veel van wat de vorige maandstaten te zien gaven. Inderdaad liepen eenige middelen in opbrengst op, doch de eerste maand van het kwartaal is voor sommige heffingen, zooals de conjunctuurbelastingen, dikwijls iets beter dan de beide volgende maanden. En voor enkele andere stijgingen zijn bijzondere oorzaken aan te geven.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonen de zoutaccijns, de geslachtaccijns, de gedistilleerdaccijns, de bieraccijns en de tabaksaccijns een hooger opbrengstcijfer. De vooruitgang beperkte zich, merkwaardig genoeg, louter tot dit zestal accijnzen. De overige middelen liepen alle, sommige niet onaanzienlijk, in opbrengst terug.

De totale opbrengst over de eerste zeven maanden bedraagt f 249.682.900 tegen f 274.026.000 over hetzelfde

tijdvak van het vorige jaar en bij een evenredige raming van f 262.791.700. Zeven middelen (waaronder vijf accijnzen) leverden tezamen f 9.986.200 meer op dan in de maanden Januari t/m Juli 1939; de overige tien middelen liepen gezamenlijk f 34.329.300 in opbrengst terug. Dezelfde heffingen, die in opbrengst vooruitgingen, overschreden ook de raming, in totaal met f 14.800.500. De resteerende middelen bleven f 27.909.300 bij de raming ten achter.

Dividend- en tantiëmebelasting.

De dividend- en tantiëmebelasting vertoonde ditmaal een belangrijken teruggang. De vermindering bedroeg niet minder dan f 4.508.700. Gerekend over zeven maanden kwam in het loopende jaar reeds f 5.021.400 minder binnen dan in het vorige. Nu was Juli in 1939 de belangrijkste maand voor dit middel; zooals bekend, wordt het leeuwendeel in slechts enkele maanden in het midden van het jaar ontvangen. Het is mogelijk, dat er door den oorlog eenige verschuiving heeft plaats gehad en dat in de volgende maanden de achterstand nog iets wordt ingehaald. Erg waarschijnlijk is het echter niet, dat het gehele tekort zal verdwijnen. Overigens gaat binnenkort de dividend- en tantiëmebelasting in de zoo juist ingevoerde winstbelasting op.

Invoerrechten.

Aan invoerrechten werd ditmaal f 6.308.800 minder geboekt dan in de gelijknamige maand van het vorige jaar. Vergeleken met de maand Juni was weer eenige stijging in opbrengst te constateeren. Niettemin oefent de stopzetting van een belangrijk deel van het internationale verkeer op dit middel uiteraard een funesten invloed uit. De eerste zeven maanden verschaften f 13.805.600 minder aan invoerrechten dan in 1939. Hetzelfde geldt van het statistiekrecht, waarvan de teruggang in de afgelopen maand f 138.500 en over de eerste zeven maanden van het jaar f 389.700 bedraagt.

Accijnzen.

De accijnzen blijven nog steeds op het oude peil. Zooals reeds hierboven werd opgemerkt, gaven al deze heffingen, met uitzondering alleen van den suikeraccijns, een hooger opbrengstcijfer te zien. Het zout leverde f 190.800 meer op, dank zij de aanzuivering van crediettermijnen, in verband met de belemmering van den uitvoer. Dit is reeds de derde maand, dat de maandraming zeer belangrijk wordt overschreden; het geldt hier echter een wisselvallig middel. Aan geslachtaccijns kwam f 284.100 meer binnen; de ontvangst (f 863.900) beteekent een topcijfer, dat nog nimmer werd gehaald. De oorzaak hiervan is te zoeken in de gedeeltelijke afslachting van onzen veestapel. De wijnaccijns verschafte een surplus van f 17.600, doch de eerste maand van het kwartaal is voor dit middel van weinig beteekenis. De gedistilleerdaccijns wees een accres aan van f 91.000, en overtrof de maandraming met f 114.700. De bieraccijns was weer bijzonder hoog, wegens het aanmaken van grootere voorraden in de brouwerijen; vergeleken met Juli 1939 bedroeg de stijging slechts f 83.800, daar genoemde maand reeds uitzonderlijk gunstig was. De suiker gaf f 808.900 minder, door het lagere verbruik tengevolge van de distributie. Opvallend is tenslotte het hooge opbrengstcijfer, dat de tabaksaccijns te zien gaf; de ontvangst van Juli 1939 vertroffen met f 587.700 en de maandraming met f 936.100 overtroffen. Naast de kooplust van het publiek heeft voornamelijk de uitvoer van sigaren naar het buitenland ruime baten voor de schatkist opgeleverd.

Andere indirecte heffingen.

De opbrengst van de belasting op gouden en zilveren werken verschilde maar weinig van die van Juli 1939 (ontvangst ditmaal f 400 lager). Op de hooge opbrengst

van de omzetbelasting wezen wij reeds. Er kwam f 28.900 minder binnen dan in Juli 1939, doch de maandraming werd met f 4.495.700 onderschreden. Wellicht zijn de omzetten in den laatsten tijd iets verminderd, daarentegen zijn de prijzen weer gestegen. In ieder geval is het zeker, dat het publiek in de afgelopen maand heel wat heeft gehamsterd. De couponbelasting daalde met f 180.000; deze vermindering komt vrijwel geheel op rekening van het wegvallen van de couponbelasting op buitenlandsche effecten.

De conjunctuurheffingen waren belangrijk beter dan in de beide voorafgaande maanden. De zegelrechten brachten f 1.346.900 (in Mei en Juni j.l. werd resp. f 609.000 en f 643.700 ontvangen); de vermindering in vergelijking met het vorige jaar ad f 101.100 is geheel aan het trager vloeien van de beursbelasting te wijten (nadeelig verschil f 191.900). De achteruitgang door den stilstand in den geldhandel is gedeeltelijk opgeheven door den invloed van het generaal pardon. De registratierechten gaven f 1.041.800 (in Juni j.l. f 626.400), of f 101.800 minder dan in Juli 1939. De opbrengstcijfers over de eerste zeven maanden zijn voor deze groep van middelen bijzonder ongunstig; de daling belooft voor de zegelrechten f 5.725.800 en voor de registratierechten f 3.322.700. De successierechten verschaften f 1.031.100 minder dan in Juli 1939 en bleven f 651.500 bij de verwachting ten achter. Niettemin is er weer eenige stijging in de opbrengst te bespeuren. Aan loodsgelden werd nog het bagatel van f 1.500 geïnd; ter vergelijking diene, dat in Juli 1939 f 70.300 binnenkwam. Over zeven maanden bedraagt de daling reeds f 410.900.

Directe belastingen.

De achterstand in de kohierbedragen van de belastingen naar inkomen en vermogen is ten deele een gevolg van het vertraagd binnenkomen van de aangiften, vooral in de door den oorlog geteisterde streken, ten deele te wijten aan het vertraagd goedkeuren van opcentenverordeningen, en moet anderdeels worden toegeschreven aan stagnatie in de machinale bewerking van de kohieren als gevolg van de verwoesting van de daartoe bestemde installaties te Rotterdam. Het totaal der heffingen staat thans f 8.825.100 lager te boek dan het overeenkomstige dienstjaar op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar. De grondbelasting laat een voordeelig verschil van f 139.700 zien. Bij de inkomstenbelasting bedraagt het decres f 16.210.800. Aan opcenten op de Gemeentefondsbelasting is in totaal f 13.142.700 op kohier gebracht.

AANTEKENINGEN.

De vooruitzichten voor den graanoogst in 1940.

Het maandelijksche overzicht voor Juli van het Internationale Landbouw-Instituut te Rome bevat o. a. eenige interessante beschouwingen over de vooruitzichten voor de graanoogsten in 1940.

Een moeilijkheid voor het verkrijgen van een overzichtelijk beeld vormt echter het gebrek aan gegevens voor verschillende in den oorlog gewikkelde landen. Zoo ontbreken b.v. voor Europa de gegevens voor landen, die gewoonlijk ca. 40 pCt. der tarwe-productie opbrengen.

Niettegenstaande deze leemten in de statistische opgaven, meent het Internationale Landbouw-Instituut te mogen concluderen, dat de oogsten in deze oorlogvoerende landen, zoowel als gevolg van den oorlog als tengevolge der ongunstige weersomstandigheden, onder het gemiddelde zullen liggen.

Voor de landen, die nog wel gegevens verstrekten, blijken overigens de verwachtingen eveneens niet gunstig te zijn. Als voornaamste reden wordt hiervoor het wel bijzonder ongunstige weer opgegeven.

Wat den tarwe-oogst betreft, valt voor de Zuid-Oost Europeesche landen reeds onmiddellijk de vrij sterke achteruitgang t. o. v. het vorige jaar op. In Roemenië b.v. rekt men met ca. 67 pCt. van de opbrengst in 1939 en met 89 pCt. van het gemiddelde der jaren 1934/38.

Ook Italië meldt een achteruitgang van bijna 10 pCt., vergeleken met het vorige jaar. Slechts Spanje laat t. o. v. 1939 een stijging zien, hoewel de resultaten voor 1940 nog belangrijk onder die van het gemiddelde voor de jaren 1934/1936 liggen.

Scandinavië en de Baltische landen hebben veel onder de abnormale droogte gedurende Juni geleden. De opbrengsten aldaar zullen zeker onder die van het vorige jaar komen te liggen.

Het totale beeld voor het Europeesche continent zonder Rusland (vóór de jongste grenswijzigingen) is derhalve vrij wat ongunstiger dan dat van het vorige jaar.

Daarentegen schijnen de weersomstandigheden in Rusland gunstig voor de tarwe-situatie te zijn geweest. Hoewel nog geen gegevens worden vermeld, wordt voor dit land een ruime oogst verwacht.

De Vereenigde Staten verwachten voor de winter-tarwe een kleine daling t. o. v. 1939, voor den voorjaars-aanplant daarentegen een lichte stijging. In totaal blijft de opbrengst evenwel nog onder die voor 1939. Het niveau van het gemiddelde voor de jaren 1934/1938 wordt echter hoogstwaarschijnlijk wel bereikt.

De oogstvooruitzichten voor Canada blijven weliswaar onder de resultaten voor 1939, doch zijn nog aanzienlijk hooger dan die van het gemiddelde der jaren 1934/1938.

Tenslotte vermelden wij nog, dat Britsch-Indië een zeer overvloedigen oogst verwacht, die zoowel boven dien van het vorige jaar als boven het gemiddelde der jaren 1934/1938 zal liggen.

In onderstaande tabel zijn de beschikbare cijfers voor de verschillende landen, wat betreft de situatie voor den tarwe-oogst, verzameld.

Landen	Gem. opr.	Opbrengst	Verwachting
	1934/1938	1939	1940
in duizenden quintalen			
Spanje	42.304 ¹⁾	28.798	33.000
Griekenland	7.537	10.431	9.300
Hongarije	22.196 ²⁾	30.782 ³⁾	22.771 ⁴⁾
Italië	72.796	79.800	73.000
Canada a.	3.827	6.061	4.579
b.	67.872	127.195	115.826
Ver. Staten a.	152.252	153.343	142.609
b.	42.989	51.366	55.699
Britsch-Indië	99.592	99.796	108.453

a. winter-tarwe. b. voorjaarstarwe. ¹⁾ Gemiddelde 1934/1936. ²⁾ Oppervlakte van einde 1937. ³⁾ Inclusief de geannexeerde gebieden, m. u. v. Subkarpaten. ⁴⁾ Inclusief de geannexeerde gebieden en de Subkarpaten.

Overheidsmaatregelen op economisch gebied.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Afvalstoffen en oude materialen. Binnenkort zullen regelingen worden getroffen ter verkrijging van een meer intensieve inzameling van deze stoffen. Er zal hiertoe een enquête bij den bestaanden handel in deze goederen worden gehouden. (E.V. 9/8/40, pag. 982.) Instelling van een Rijksbureau voor deze artikelen. (E.V. 16/8/40, pag. 1017; Stct. No. 155.)

Bouwwerken. Alle aanvragen om goedkeuring voor het voortzetten van bouwwerken (zie E.-S.B. (1272) pag. 371: Wederopbouw) zijn thans behandeld. Aanvragen om goedkeuring van nieuwe bouwwerken kunnen thans door de verschillende instanties, op een daartoe bestemd formulier,

worden ingediend bij het Regeeringscommissariaat voor den Wederopbouw, Afd. Goedkeuring van Werken (E.V. 9/8/40, pag. 981).

Cacaoboonen en -producten. Verplichte opgave aan de Meelcentrale van voorraden per 10 Augustus en van de verwerkte hoeveelheden in de jaren 1937, 1938 en 1939. Vervoer en aflevering zonder vergunning van de Meelcentrale sedert 8 Augustus, behalve voor: 1. Cacaoboter. 2. Chocolademelk, chocolade al dan niet gevuld, met uitzondering van couverture. 3. Theobromine en de bij de vervaardiging daarvan verkregen afvalstoffen. 4. Het afleveren van den winkelier aan den uiteindelijke consument in normale hoeveelheden. (E.V. 16/8/40, pag. 1008; Stct. Nos. 153 en 156; Verordeningenblad No. 17.)

Hypotheekregeling 1940. Regeling voor het beschikbaar stellen van voorschotten onder hypotheecair verband voor middenstands- en arbeiderswoningbouw, ten dienste van: a. herstel of herbouw van door oorlogshandelingen getroffen woningen; b. voltooiing van in aanbouw zijnde woningen, indien die voltooiing ernstige belemmeringen ondervindt door credietmoeilijkheden; c. bouw van nieuwe woningen.

De voorschotverleening geschiedt via de gemeenten die voor rente en aflossing garant zijn en in een eventueel verlies voor 10 pCt. participeren. (E.V. 16/8/40, pag. 1009.)

Opbouwdienst. Bij verordening d.d. 30 Juli 1940 zijn, met terugwerkende kracht tot 15 Juli, regelen vastgesteld betreffende organisatie, doel en begroting van den Nederlandschen Opbouwdienst. (E.V. 9/8/40, pag. 982; Stct. No. 159, Verordeningenblad No. 15.)

Schoenenindustrie. Eenige bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst voor de schoenenindustrie zijn voor het tijdvak van 5 Augustus tot en met 31 December 1940 algemeen verbindend verklaard. Eenige ondernemingen zijn van de toepassing dezer verbindend-verklaring uitgezonderd. (E.V. 9/8/40, pag. 982; Stct. No. 147.)

Schroot. Aan hen, die zgn. schroot of oud ijzer in hun bezit hebben of verwerken, wordt ter kennis gebracht, dat het noodzakelijk is, dat zij dit schroot niet vasthouden, doch het integendeel verzamelen en langs de gebruikelijke kanalen afgeven, opdat het zoo spoedig mogelijk ter beschikking kan komen van degenen, die dit materiaal als grondstof nodig hebben.

Het vasthouden van schroot, in de hoop langs den weg van compensatie nieuw ijzer in ruil te kunnen betrekken, moet tot teleurstelling leiden, daar compensatiezaken met Duitschland niet zullen worden toegestaan en het schroot voorshands alleen naar Duitschland zal kunnen worden geëxporteerd. (E.V. 16/8/40, pag. 1009.)

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING:

Akkerbouwproducten. Vaststelling van de prijzen, waartegen de landbouwproducten van den oogst 1940 zullen worden overgenomen. Regeling van de verplichte aflevering van landbouwproducten. Vervoer- en afleveringsverbod. (E.V. 16/8/40, pag. 1010, 23/8/40, pag. 1044.)

Bindtouw. In verband met het ophouden van den aanvoer van de grondstoffen voor het vervaardigen van bindtouw (binder-twine), is uiterste zuinigheid geboden bij het gebruik hiervan. Het bij machinaal dorschen vrijkomende bindtouw moet bewaard worden en deze hoeveelheid zal als maatstaf dienen voor het verkrijgen van bindtouw voor den volgenden oogst. Voor het ingezamelde touw zal een redelijke vergoeding worden gegeven. (E.V. 16/8/40, pag. 1011, 23/8/40, pag. 1045.)

Groententeelt in bloemkassen. Georganiseerde bloemkweekers, in het bezit van een kasvergunning voor het gehele jaar, kunnen in aanmerking komen voor een vergunning om in plaats van bloemisterij-producten groenten in

hun kassen te telen. Deze vergunningen worden voorloopig alleen tot 31 December a.s. verstrekt, maar het ligt in de bedoeling de vergunningen dan, indien nodig, te verlengen tot uiterlijk 15 Juli 1941. Voor den duur van de te verlenen groententeeltvergunning moet men een overeenkomstige oppervlakte kasvergunning voor het telen van bloemisterijproducten aan de Sierteeltcentrale afstaan. (E.V. 9/8/40, pag. 983.)

Haver. In verband met het opvorderen van de nog resteerende granen van alle bedrijven worden ook de door verschillende veehouders uit de havertoewijzing voor paarden opgespaarde hoeveelheden haver opgevorderd. Indien hierdoor moeilijkheden met de voederverstrekking aan de paarden ontstaan, zal een toewijzing mengvoeder worden gegeven. (E.V. 9/8/40, pag. 983.)

Karwijteelt. Voor den oogst 1941 zal geen teelt van karwij worden toegestaan. (E.V. 9/8/40, pag. 983.)

Tarwegrint-zemelen. Sedert 8 Augustus is het verboden deze aan de veehouders af te leveren. (E.V. 16/8/40, pag. 1011.)

Zoetwatervisch. Sedert 1 Augustus is tot 1 Januari 1941 het afleveren van zoetwatervisch door of vanwege zoetwatervisschers en het afnemen van deze visch door afnemers, verboden, tenzij, al dan niet onder voorwaarden, ontheffing is verleend door het Rijksbureau Voedselvoorziening. (E.V. 9/8/40, pag. 983, 16/8/40, pag. 1012; Verordeningenblad No. 15.)

RANTSOENEERING EN DISTRIBUTIE.

Boter, margarine en vet. Nadere regeling van de verstreking van vet aan winkeliers in verband met de distributie van dit artikel. Men wenscht de vorming van groote voorraden gesmolten vet bij de detaillisten tegen te gaan.

De volgende distributieperiode loopt van 24 Augustus tot en met 18 October. Van de acht dan geldige bonnen van de vetkaart zullen er vier elk recht geven op een half pond boter, drie elk op een half pond margarine en één op een half pond gesmolten vet. (E.V. 16/8/40, pag. 1013.)

Brandstoffen. Registratie der brandstofverbruikers en van het verbruik der verschillende groepen, ter voorbereiding van een distributieregeling, voor zoover het betreft de volgende vaste brandstoffen: steenkolen, steenkoolbriketten, cokes, bruinkolen, bruinkoolbriketten, turf en petroleumcokes. (E.V. 16/8/40, pag. 1013.)

Confectie-industrie. Instelling van een sectie Confectie van het Rijksbureau voor Wol en Lompen en van het Rijks-Textielbureau. Onder deze sectie vallen alle ondernemingen, die haar normaal bedrijf maken van het fabriekmatig verwerken of doen verwerken van stoffen, geheel of gedeeltelijk vervaardigd uit wol, kunstwol, katoen, linnen, zijde, kunstzijde, en alle ter vervanging hiervan dienende textielgrondstoffen. Ondernemingen, die uitsluitend in eigen bedrijf vervaardigde tricotstoffen verwerken of doen verwerken, vallen niet onder de genoemde sectie. De betrokken ondernemingen dienen zich onverwijld bij deze sectie te doen inschrijven, daar van een nader vast te stellen datum af deze werkzaamheden slechts door bij de sectie ingeschrevenen mogen worden uitgeoefend. (E.V. 2/8/40, pag. 959.)

Hout. (Zie ook E.-S. B. (1274) pag. 400.) Van 10 Augustus af is een nieuwe regeling voor de distributie van hout in werking getreden, waarbij de algemeene dispensatie van het afleverings- en verwerkingsverbod wordt ingetrokken en slechts in bepaalde omstandigheden onder zekere voorwaarden dispensatie wordt verleend. (E.V. 16/8/40, pag. 1015.)

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.
Uit. Juli 1940 (in Guldens).

AFDEELING Ia Dir. belastingen	Kohieren voor den dienst 1940 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t./in dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn terugge- geven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	Zuiver bedrag	
Grondbelast. a)	10.809.774	9.009	10.800.765	10.661.031
Inkomst.bel. b)	48.379.753	2.141.908	46.237.845	62.448.644
Vermogensbel. c)	10.065.646	90.198	9.975.448	13.246.782
Verdedig.bel. I	5.129.358	83.279	5.046.079	7.671.488
Opc. v. d. Gem. fondsb. Wet van 2 Dec. '39 (St.bl. no. 407) ³⁾	13.326.488	183.758	13.142.729	—
Totaal	87.711.019	2.508.152	85.202.866	94.027.942

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen. b) Hoofdsom + 70—88 opcenten. c) Hoofdsom + 75 opcenten.
¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{1}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1940/1941 en $\frac{3}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1939/1940. ²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{1}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1939/1940 en $\frac{3}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1938/1939. ³⁾ Voor de Gemeentefondsbelasting bestaan de bedragen uit 15 opcenten over het belastingjaar 1939/1940 en $\frac{1}{4}$ gedeelte van 50 opcenten over het belastingjaar 1940/1941.

AFDEELING Ib Overige middelen	Juli 1940	Sedert 1 Jan. 1940	Overeen- komstige periode 1939
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmibel.	3.672.534	12.771.369	17.792.746
Rechten op den invoer ¹⁾	3.539.917	52.560.974	66.366.585
Statistiekrecht	82.822	1.089.561	1.479.279
Accijns op zout	385.666	1.752.483	1.170.897
Accijns op geslacht	863.906	5.571.880	4.188.167
Accijns op wijn	49.306	1.118.371	1.243.228
Accijns op gedistill.	2.531.334	17.603.292	16.677.580
Accijns op bier	936.360	5.554.812	5.112.845
Accijns op suiker	4.853.702	31.928.784	33.457.997
Accijns op tabak	3.936.095	24.992.530	23.149.854
Bel. op gouden en zilverv.	49.814	360.415	344.000
Omzetbelasting	11.412.365	55.856.798	52.062.665
Couponbelasting	289.987	2.442.137	3.021.604
Recht. en boeten v. zegel ²⁾	1.346.855	6.472.488	12.198.271
Recht. en boet. v. registr.	1.041.836	5.606.315	8.929.051
Recht. en boet. v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	3.015.163	23.918.395	27.337.953
Opbrengst d. loodsgelden	1.467	82.355	493.288
Totaal	38.009.129	249.682.919	274.026.010

¹⁾ Hieronder begrepen de sedert 11 Februari 1940 ten bate van het Leeningfonds 1940 geheven meerdere invoerrechten (Wet van 26 April 1940, Stbl. no. 404). ²⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. f 35.332 (Beursbel.) ³⁾ Idem f 693.709.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Juli 1940	1940	1939
Motorrijtuigen- belasting	1.541.818	10.788.033	16.969.125
Rijwielbelasting	1.723.357	5.412.437	3.779.678
Totaal	3.265.175	16.200.470	20.748.803

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1940	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Juli 1940
Grondbelasting (veertig ten hon- derd van de hoofdsom wegens gebouwde eigendommen en vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom wegens ongebouwde eigendommen)	9.745.000	9.764.617
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	19.000.000	19.142.933
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opcenten op de hoofd- som)	16.000.000	3.645.015
Vermogensbelasting (twee en twin- tig opcenten op de hoofdsom)	2.500.000	530.592
Inkomstbelasting (tien opcenten op de hoofdsom)	5.150.000	1.175.447
Totaal	52.395.000	34.258.604

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1939.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere op- brengst over het tijdvak van 1 Jan. 1939 tot en met de maand Juli 1940
Grondbelasting. ($\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der ge- bouwde eigendommen)	10.703.000	10.663.813
Inkomstenbelasting	82.500.000	95.365.965
Vermogensbelasting	21.000.000	21.382.756
Verdigiingsbel. I.	10.500.000	10.902.651
Belasting v. d. doode hand	2.000.000	2.209.688
Divid.- en tantiëmibel.	27.000.000	26.378.336
Rechten op den invoer	96.000.000	122.755.156
Statistiekrecht	2.500.000	2.539.018
Accijns op zout	2.000.000	1.740.816
Accijns op geslacht	7.500.000	7.929.724
Accijns op wijn	2.250.000	2.371.202
Accijns op gedistilleerd	28.050.000	31.502.614
Accijns op bier	8.000.000	9.168.257
Accijns op suiker	36.100.000	61.126.759
Accijns op tabak	56.000.000	39.507.684
Bel. op gouden en zilverv.	575.000	636.598
Omzetbelasting	82.000.000	88.784.298
Couponbelasting	5.500.000	4.682.486
Rechten en boeten v. zegel	23.000.000	18.017.666
Rechten en boeten v. registr.	16.500.000	13.494.674
Rechten en boeten v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	48.000.000	44.218.624
Opbrengst der loodsgelden	750.000	658.426
Totaal	568.428.000	616.007.211

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1939/1940 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Juli 1940	Zuiver bedrag der ko- hieren voor den dienst 1938/'39 tot en m. de- zelfde maand v. 1939
Gemeente.f.belast. . .	69.801.914	67.951.001
Opc.verm. t. get. v.50	5.991.007	6.014.004

VI. OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET LEENINGFONDS 1940.

BENAMING DER MIDDELEN.	Opbrengst over de maand Juli 1940	Opbrengst over de maanden Mei t/m. Juli 1940.
10 opcenten op den suikeraccijns	332.367	406.711
15 opcenten op de rechten van succes- sie, van overgang en van schenking	4.994	5.499

De te den bate van dit fonds sedert 11 Februari 1940 ten bate van de meerdere invoerrechten zijn als „Rechten op den invoer“ geveerd woord onder de rubriek Ib Overige Middelen.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wiss. 3 28 Aug. '39	Lissabon	4 11 Aug. '37
Bk. (Bel.Bi.Eff. 3 28 Aug. '39	Londen	2 26 Oct. '39
(Vrsch.inRC 3 28 Aug. '39	Madrid	4 29 Mrt. '39 ²⁾
Athene	N.-York F.R.B.	1 27 Aug. '37
Batavia	Oslo	4 21 Sept. '39
Belgrado	Parijs	2 3 Jan. '39
Berlijn	Praag	3 1 Jan. '36
Boekarest	Pretoria	3 15 Mei '36
Brussel	Rome	4 18 Mei '33
Budaapest	Stockholm	3 17 Mei '30
Calcutta	Tokio	3 46 11 Mrt.'38
Dantzig	Warschau	4 18 Dec. '37
Helsingfors	Zwits. Nat. Bk.	1 25 Nov. '36
Kopenhagen		

¹⁾ $\frac{1}{4}$ % bankwissels i.z. verk. Belgische prod. in het buitenland.
²⁾ Niet officieel bevestigd.

OFFICIEELE WISSELKOERSEN NEDERLANDSCHE BANK
Valuta's (schriftelijk en t.t.)

	[N.-York]	[Berlijn]	[Brussel]	[Zürich]	[Stockh.]	[Helsinki]
20 Aug. 1940	1.88 $\frac{1}{2}$	75.35 $\frac{1}{2}$	30.14	42.88	41.85 $\frac{1}{2}$	3.81 $\frac{1}{2}$
21 „ 1940	1.88 $\frac{1}{2}$	75.35 $\frac{1}{2}$	30.14	42.88	41.85 $\frac{1}{2}$	3.81 $\frac{1}{2}$
22 „ 1940	1.88 $\frac{1}{2}$	75.35 $\frac{1}{2}$	30.14	42.88	41.85 $\frac{1}{2}$	3.81 $\frac{1}{2}$
23 „ 1940	1.88 $\frac{1}{2}$	75.35 $\frac{1}{2}$	30.14	42.88	41.85 $\frac{1}{2}$	3.81 $\frac{1}{2}$
24 „ 1940	1.88 $\frac{1}{2}$	75.35 $\frac{1}{2}$	30.14	42.88	41.85 $\frac{1}{2}$	3.81 $\frac{1}{2}$
26 „ 1940	1.88 $\frac{1}{2}$	75.35 $\frac{1}{2}$	30.14	42.88	41.85 $\frac{1}{2}$	3.81 $\frac{1}{2}$
Laagste d.w.	1.88 $\frac{1}{2}$	75.28	30.11	42.84	41.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 $\frac{1}{2}$	75.43	30.17	42.92	41.90	3.82
Muntpariteit	1.469	59.263	24.906	48.003	66.671	6.266

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en landen	Not. eenh.	12/17 Laagste	12/17 Hoogste	17 Aug 1940	19/24 Laagste	19/24 Hoogste	24 Aug 1940
Officieel:							
New York	\$ p. £	4.02½	4.03½	4.03	4.02½	4.03½	4.03
Parijs	Fr. p. £	—	—	—	—	—	—
Stockholm	Kr. p. £	16.85	16.95	16.90	16.85	16.95	16.90
Montreal	\$ p. £	4.43	4.47	4.45	4.43	4.47	4.45
Buenos Aires	Pes. p. £	16.90	17.13	17.01½	16.90	17.13	17.01½
Niet-Officieel:							
Alexandrië	P. p. £	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50
Athene	Dr. p. £	525	525	525	525	525	525
Bangkok	Sh. p. £	22.12	22.12	22.12	22.12	22.12	22.12
Bombay	d. p. r.	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—
Budapest	P. p. £	19.37	19.75	19.75	19.75	19.75	19.75
Hongkong	d. p. £	15.—	15.—	15.—	15.—	15.—	15.—
Istanbul	T£ p. £	515	515	515	515	515	515
Kobe	d. p. yen	14.25	14.37	14.25	14.25	14.31	14.25
Lissabon	Escu. p. £	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
Madrid	Pt. p. £	37.70	37.70	37.70	37.70	37.70	37.70
Montevideo	d. p. p.	22.50	23.—	23.—	23.—	24.—	24.—
Rio de Janeiro	d. p. mil.	3.25½	3.25½	3.25½	nom.	nom.	nom.
Shanghai	d. p. \$	3.75	3.75	3.75	3.75	3.75	3.75
Singapore	d. p. \$	28.18	28.18	28.18	28.18	28.18	28.18

1) Nominaal.

KOERSEN TE NEW-YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ per 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mh.)	Amsterdam (\$ p. f100)
20 Aug. 1940	4.02½	—	39.95	—
21 " 1940	4.02¾	—	39.95	—
22 " 1940	4.02¾	—	39.95	—
23 " 1940	4.02¾	—	39.95	—
24 " 1940	4.02¾	—	39.95	—
26 " 1940	4.02¾	—	39.95	—
28 Aug. 1939	4.28	2.45¼	39.45	53.60
Muntpariteit	4.86	3.90½	23.81¼	40¾

ZILVERPRIJS

Data	Londen 1)	N. York *)	A'dam 3)	Londen 4)
20 Aug. 1940	237½	34¾	20 Aug. 1940	2105
21 " 1940	237½	34¾	21 " 1940	2105
22 " 1940	237½	34¾	22 " 1940	2105
23 " 1940	237½	34¾	23 " 1940	2115
24 " 1940	237½	34¾	24 " 1940	2115
26 " 1940	237½	34¾	26 " 1940	2115
28 Aug. 1939	191½	361½	28 Aug. 1939	2110

GOUDPRIJS

23 Aug. 1939.. 181½ 371½ 23 Aug. 1939.. 2110 148/6½

1) In pence p. oz. stand. *) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. *) In gulden per Kg. 1000/1000. 4) In sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	15 Aug. 1940	7 Aug. 1940
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	—	f 10.789.067,21
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 19.330,04	102.461,47
Voorschotten opult. Juli resp. Juni 1940 aan de gemeenten verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op de verlastingen en op de vermogensbelasting	—	1.467.489,81
Voorschotten aan Ned.-Indië 1)	73.194.122,82	72.711.711,56
Idem aan Suriname 1)	9.616.982,70	9.616.982,70
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl.	79.009.087,96	79.400.393,62
Daggeldleeningen tegen onderpand	—	—
Saldo der postrek. v. Rijks-comptabelen	67.453.138,13	68.589.056,69
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfond 1)	—	—
Vord. op andere Staatsbedr. en instellingen 1)	45.535.040,07	54.536.478,20
Verplichtingen		
Voorschot door de Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	11.160.417,35	—
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	78.912.000,—	78.912.000,—
Schatkistpromessen in omloop	597.600.000,— 1)	590.400.000,— 2)
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	23.929.964,50	22.667.112,—
Schuld op ultimo Juli resp. Juni 1940 a/d. gem. wegens a.h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. der grondb. e. d. gem. fondsbel. als. op de bel. en op de vermogensbelasting	5.405.564,43	—
Schuld aan Curaçao 1)	250.738,05	250.738,05
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfond 1)	426.884,28	30.889.870,03
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)	209.337.714,86	199.321.889,55
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	21.500.000,—	21.500.000,—
Id. aan div. instellingen 1)	169.901.287,59	169.943.467,59

1) In rekg. crt. met 's Rijks Schatkist. 2) Rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank f 42.000.000,— 3) Idem f 82.000.000,—

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 26 Augustus 1940.

Activa.	
Binnenl. Wissels, Promessen, enz.	f 75.637.660 330.100 1.840.195
Papier op het Buitenland	f 300.000
Af: Verkocht maar voor de bank nog niet afgeleopen	—
Beleeningen incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand	f 148.379.588 1) 6.437.244 65.285.948
Op Effecten enz.	f 219.023.568 1)
Op Goederen en Ceelen	1.079.212
Voorschotten aan het Rijk	15.000.000
Munt en muntmateriaal	—
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 1.114.663.995
Zilveren munt, enz.	15.404.258
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfond	1.130.068.253
Gebouwen en meubelen der Bank	4.500.000
Diverse rekeningen	42.410.338
	f 1.538.123.189
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000
Reservefond	4.454.251
Bijzondere reserves	13.494.514
Pensioenfond	10.911.647
Bankbiljetten in omloop	1.296.722.915
Banksignatiën in omloop	41.345
Rek.-Courant Van het Rijk	—
saldo's Van anderen	189.124.315
Diverse rekeningen	3.374.203
	f 1.538.123.189

Beschikbaar metaalsaldo 535.738.459
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is 1.339.346.148
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht 68.000.000
1) Waarvan aan Nederlands-Indië (Per 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 57.977.150

Vooruaamste posten in duizenden gulden.

Data	Gouden munt en muntmater.	Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikb. Metaalsaldo	Deh.-kingsperc.
26 Aug. '40	1.114.664	1.296.723	189.166	535.738	75
19 " '40	1.133.808	1.285.838	176.370	560.976	± 78,5
12 " '40	1.131.278	1.281.464	180.367	535.738	± 78
6 Mei '40	1.160.287	1.158.613	255.183	607.242	± 83
Data	Totaal bedrag discontos	Schatkist-rechstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (act.)
26 Aug. '40	77.808	68.000	220.103	300	42.944
19 " '40	52.566	42.000	226.080	300	18.964
12 " '40	64.127	52.000	221.832	300	18.754
6 Mei '40	9.853	—	217.756	750	29.648

1) Per 1 April 1940 herwaardeering van den goudvoorraad op basis van een depreciatie-percentage van 18 pCt.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud en deviezen	Renten-bank-scheine	Andere wissels chèques en schatkistpapier	Beleeningen	
15 Aug. 1940	77,7	354,0	12.484,3	22,2	
7 " 1940	77,8	355,1	12.571,0	18,8	
31 Juli 1940	77,6	334,7	12.613,1	28,5	
23 Aug. 1939	77,0	27,2	8.140,0	22,2	
Data	Effecten	Diverse Activa	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Aug. '40	64,7	1.578,9	12.324,7	1.661,3	481,9
7 " '40	97,5	1.661,6	12.520,2	1.650,1	462,2
31 Juli '40	114,3	1.814,4	12.749,6	1.620,4	452,8
23 Aug. '39	982,6	1.380,5	8.709,8	1.195,4	454,8

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in Bank. in Departm.	Bankbilj. in Departm.	Other Securities		
Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Bankers	Other Acc.	Reserve	Deh.-kingsperc.
21 Aug. '40	1.170	609.590	20.650	8.830	22.430	11,6
14 " '40	1.180	613.910	16.330	5.390	20.760	9,2
7 " '40	1.110	613.670	16.770	3.130	22.020	9,6
31 Juli '40	1.110	609.540	20.700	3.270	21.500	11,9
23 Aug. '39	247.263	508.064	38.353	5.711	24.334	26,0

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.